

УДК 336.01:334.72

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ

Єрмоленко Г.Г., Копачова К.І.

*Таврический национальный университет им. В.И.Вернадского, Симферополь, Украина
E-mail: taciamikh@gmail.com*

У статті проведений аналіз теоретичних підходів до трактування сутності поняття «фінансова стійкість підприємства». На основі досліджень різних підходів у визначенні поняття, що вивчається, українськими, російськими і зарубіжними вченими-економістами, зроблені узагальнюючі висновки і пропозиції.

Ключові слова: фінансова стійкість, господарюючі суб'єкти, платоспроможність, кредитоспроможність, фінансовий стан.

ВСТУП

У сучасних умовах економіки господарюючі суб'єкти самостійно планують і здійснюють фінансово-економічну діяльність. Основний акцент при цьому спрямований на забезпечення стабільності і прогнозування можливостей економічного зростання, що неможливо без визначення такої характеристики, як фінансова стійкість.

Фінансова стійкість є запорукою виживання та основою стабільного становища підприємства. Якщо підприємство фінансово стає, то воно має ряд переваг перед іншими підприємствами того ж профілю для отримання кредитів, залучення інвестицій, у виборі постачальників і в підборі кваліфікованих кадрів. Крім того, таке підприємство не вступає в конфлікт з державою і суспільством по перерахуванню податків і неподаткових платежів, з виплати заробітної плати, дивідендів, повернення кредитів і відсотків за ними.

Фінансова стійкість підприємств та організацій є важливою складовою, що визначає фінансову стабільність, як окремих суб'єктів господарювання, так і всієї фінансової системи в цілому, загальний стан економіки.

Практична значущість аналізу фінансової діяльності і визначення стійкості підприємства полягає в тому, що на основі цієї інформації можна побудувати роботу підприємства в незалежності від несподіваної зміни ринкової кон'юнктури, а, отже, зменшити ризик банкрутства. У зв'язку з цим стратегічною метою діяльності будь-якого підприємства є забезпечення фінансової стійкості.

На сьогоднішній день вивченню різних аспектів фінансової стійкості підприємства присвячені роботи зарубіжних, російських і вітчизняних вчених-економістів. Однак, незважаючи на досить велику кількість публікацій з даної проблеми, питання про сутність фінансової стійкості підприємства залишається відкритим. У зв'язку з цим, метою даної статті є дослідження теоретичних підходів до трактування сутності поняття «фінансова стійкість» підприємств.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Перш ніж дати визначення фінансової стійкості з економічної точки зору, необхідно звернутися до термінологічному боку цього питання. Так, Бусел В.Т. у

своєму Великому тлумачному словнику сучасної української мови дає вихідне тлумачення поняттю – «стійкість» і «фінанси». Сстійкість – здатність об'єкта, системи, виведеної зі стійкого стану, самостійно повертатися в цей стан [1, с. 1393]. Слово «фінанси» розкривається як грошові кошти, гроші, грошові справи [1, с. 1537].

Поняття "фінансова стійкість" дається багатьма вченими-економістами, але вивчаючи це питання було встановлено, що найчастіше термінологічні трактування цього поняття, даються в науковій економічній і фінансовій літературі саме у українських, російських і деяких зарубіжних вчених економістів.

1. Аналіз сутності та змісту фінансової стійкості, з точки зору українських вчених-економістів:

Цал-Цалко Ю.С. [2, с. 204] вважає, що фінансова стійкість – це стан активів (пасивів) підприємства, яке гарантує йому постійну платоспроможність.

Філімоненко О.С. [3, с. 344] визначає фінансову стійкість, як стан підприємства, при якому розмір його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним.

Коробов М.Я. [4, с. 354] стверджує, що фінансова стійкість підприємства – це відповідність параметрів діяльності підприємства та розміщення його фінансових ресурсів критеріям позитивної характеристики фінансового стану.

Кривицька О.Р. [5, с. 138] розглядає фінансову стабільність як результат формування достатнього для розвитку підприємства обсягу прибутку, що є визначальною ознакою його економічної незалежності.

Згідно з думкою Ізмайлової К.В., фінансова стійкість «...характеризує ступень фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання. Цей ступінь незалежності можна оцінювати за різними критеріями: рівнем покриття матеріальних оборотних коштів (запасів) стабільними джерелами фінансування; платоспроможністю підприємства (його потенційною спроможністю покрити термінові зобов'язання мобільними активами); часткою власних або стабільних джерел у сукупних джерелах фінансування» [6, с. 83].

Бланк І.О. [7, с. 56] трактує «фінансову стійкість підприємства» як поняття близьке до «фінансової рівноваги», визначаючи зміст цих категорій частиною власних джерел при формуванні фінансових ресурсів підприємства.

Забродський В.А., Кизим Н.А., Зінченко В.А. і Копчак Ю.С. розглядають фінансову стійкість в контексті фінансової рівноваги підприємства. Вони визначають сутність поняття «рівноваги» підприємства відносно процесу кругообігу його капіталу. Щодо даного процесу вони виділяють два стани: «... фінансова стійкість кругообігу капіталу на підприємстві – спроможність матеріально-фінансових потоків по всіх фазах циклу кругообігу капіталу повертатися в стан, який забезпечує правильні пропорції в їх русі, незважаючи на вплив дестабілізуючих чинників. Тоді як фінансова нестійкість – нездатність матеріально-фінансових потоків по окремих або по усіх фазах циклу кругообігу капіталу повертатися в стан, який забезпечує правильні пропорції в їх русі під впливом дестабілізуючих чинників» [8, с. 50]. Вони підкреслюють, що для підтримання фінансової стійкості кругообігу капіталу на підприємстві необхідно дотримуватися

чотирьох принципів: принцип раціональної політики залучення позикового капіталу (незалежності) базується на ефекті фінансового важеля і необхідності забезпечення незалежності господарюючого суб'єкта від зовнішніх кредиторів з метою попередження його банкрутства; принцип необхідної і достатньої прибутковості функціонування капіталу (прибутковість) передбачає, що рівень економічної рентабельності повинен забезпечувати збільшення власного капіталу підприємства в розмірі, необхідному для його сталого функціонування. Умовами сталого функціонування підприємства є: 1) оновлення основних фондів та довгострокові фінансові вкладення; 2) поповнення власних оборотних коштів, достатніх для підтримки поточної ліквідності та забезпечення незалежності підприємства; 3) виплата дивідендів на рівні, який задовольняє інтереси акціонерів (власників); 4) матеріальне стимулювання найманих працівників підприємства; принцип підтримання ліквідності функціонуючого капіталу на оптимально необхідному рівні (ліквідності) передбачає підтримання визначеного співвідношення між групами залучених і власних оборотних коштів і їх розміщення; принцип необхідного рівня динамізму функціонування капіталу (оборотності) передбачає достатню швидкість обороту функціонуючого капіталу у всіх його фазах. В іншому випадку підприємство починає втрачати ліквідність, а отож – незалежність і стійкість [8, с. 50 – 51].

Пантелєєв В.П. і Халяєв С.П. визначають "фінансову стійкість", як своєрідне перевищення доходів над витратами [9, с. 64 – 69]. Таким підходом автори ототожнюють фінансову стійкість з прибутковістю, а прибуток – це підсумковий показник.

Приймак І.І. запропонувала під фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання розуміти його можливість функціонувати протягом тривалого періоду, отримуючи достатній для відтворення потенціалу, виплати дивідендів і стабільного розвитку прибуток, забезпечуючи при цьому економічно обґрунтоване співвідношення джерел фінансування та активів, а також збалансоване надходження та виплату грошових коштів, незважаючи на вплив внутрішніх і зовнішніх факторів [10, с. 8].

Іваницька О.В. вважає, що стабільність – одна з найважливіших характеристик поведінки відокремленої, автономно функціонуючої системи щодо зовнішніх умов, в яких вона існує. У загальному розумінні "стійкість" трактується, як властивість системи так реагувати на зміни зовнішнього середовища, щоб не тільки генерувати чинники, які зумовлюють її врівноважений стан, а й забезпечувати подальший розвиток. Фінансова стійкість підприємств – обсяг фінансових ресурсів і ступінь їх використання, за допомогою яких підприємство вільно і ефективно забезпечує безперервність процесу виробництва і реалізації продукції за рахунок зростання капіталу із збереженням платоспроможності в умовах припустимого рівня ризику [11, с. 7].

Таким чином, узагальнюючи всі вищевикладені визначення понять українських вчених-економістів, можна зробити висновок, що фінансова стійкість – це стан активів (пасивів) підприємства, яке гарантує йому постійну платоспроможність; характеризує ступень фінансової незалежності підприємства, прибутковості,

фінансової рівноваги протягом тривалого періоду, незважаючи на вплив внутрішніх і зовнішніх факторів.

2. Аналіз сутності та змісту фінансової стійкості, з точки зору російських вчених-економістів:

На думку Макарьєва В.І. [12, с. 18] фінансова стійкість підприємства – це стан структури активів організації, забезпеченість джерелами.

Артеменко В.Г. і Беллендір М.В. [13, с. 26], Гіляровська Л.Т. [14, с. 185], вважають, що фінансова стійкість підприємства є характеристикою, що свідчить про стабільне перевищення доходів над витратами, вільне маневрування грошовими коштами підприємства та ефективному їх використанні, безперебійний процес виробництва і реалізації продукції. При цьому ними підкреслюється, що фінансова стійкість формується в процесі всієї виробничо-господарської діяльності і є головним компонентом загальної стійкості підприємства.

Баканов М.І. і Шеремет А.Д. [15, с. 29] вважають, що фінансова стійкість підприємства оцінюється за його платоспроможності та забезпеченості власними оборотними коштами. Основні показники стійкості фінансового стану підприємства: забезпеченість підприємства власними оборотними коштами; відповідність фактичних запасів нормованих оборотних коштів встановленому нормативу; забезпеченість запасів передбачених для них джерелами коштів; іммобілізація оборотних коштів; платоспроможність підприємства.

Рубін Ю.Б. і Солдаткін В.І. стверджують, що «...соотношение стоимости материальных оборотных средств и величин собственных и заемных источников их формирования определяет устойчивость финансового состояния предприятия. Обеспеченность запасов и затрат источниками формирования является сущностью финансовой устойчивости, тогда как платежеспособность выступает ее внешним проявлением» [16, с. 134]. На думку цих авторів, сутність стійкості фінансового стану відображають абсолютні показники фінансової стійкості підприємства, а найбільш узагальнюючим є надлишок або недолік джерел коштів для формування запасів і витрат, що отримується у вигляді різниці обсягу джерел засобів та запасів і витрат» [16, с. 182].

Згідно з думкою Федотової М.А. і Родіонової В.М. [17, с. 52], Бочарова В.В. [18, с. 13], фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподілу і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності й кредитоспроможності в умовах припустимого рівня ризику.

На думку Родіонової В.М., фінансова стійкість – це наявність власних оборотних коштів, їх збереження, співвідношення між власними і позиковими оборотними коштами, характеризують ступінь фінансової стійкості підприємства, його становище на фінансовому ринку, можливості додаткової мобілізації фінансових ресурсів за допомогою випуску цінних паперів.

Ковальов В.В. і Волкова О.М. [19, с. 240] стверджують, що одна з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства – стабільність його діяльності у світлі довгострокової перспективи. Вона пов'язана із загальною

фінансовою структурою підприємства, ступенем його залежності від кредиторів і інвесторів. Отже, фінансова стійкість характеризується співвідношенням власних і позикових коштів. Хоча, розглядаючи аналіз майнового стану, Ковальов В.В. вважає, що стабільність фінансового становища підприємства в значній мірі залежить від доцільності і правильності вкладення фінансових ресурсів в активи.

З точки зору Мельника М.В. [20, с. 93] – фінансовий стан вважається стійким, якщо організація має в своєму розпорядженні достатнім обсягом капіталу для того, щоб забезпечувати безперервність своєї діяльності, пов'язану з виробництвом та реалізацією продукції в заданому обсязі, а також повністю і своєчасно погашати свої зобов'язання перед персоналом з виплати заробітної плати, бюджетом зі сплати податків і постачальниками за отримані від них поставки і послуги, формувати кошти для оновлення і зростання необоротних засобів.

Кравченко Л.І. не дає прямого визначення фінансової стійкості підприємства, а вказує на те, що стійкий фінансовий стан підприємства характеризується, перш за все, постійною наявністю в необхідних розмірах грошових коштів на рахунках у банках, відсутністю простроченої заборгованості, оптимальним обсягом і структурою оборотних активів, їх оборотністю, ритмічним розвитком випуску продукції, товарообігу, зростанням прибутку і таке інше [21, с. 356].

Шеремет А.Д. і Сайфулін Р.С. [22, с. 271] розглядають фінансову стійкість підприємства як певний стан рахунків підприємства, що гарантує його постійну платоспроможність. З ними погоджуються Абрютіна М.С. і Грачов О.В.: фінансова стійкість підприємства – це надійно гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і поведінки партнерів. Вони ж виділяють і головну ознаку стійкості – це наявність чистих ліквідних активів, які визначаються як різниця між усіма ліквідними активами і всіма короткостроковими зобов'язаннями на той чи інший момент часу [23, с. 26].

У свою чергу, Богданівська Л.А., Виноградов Г.Г. [24, с. 345] стверджують, що поняття фінансової стійкості підприємства тісно пов'язане з перспективною платоспроможністю. Оцінка фінансової стійкості дозволяє зовнішнім суб'єктам аналізу (особливо інвесторам) визначити фінансові можливості підприємства на тривалу перспективу. Оскільки в умовах ринкової економіки здійснення процесу виробництва, його розширення, задоволення різних потреб підприємства виробляються за рахунок самофінансування, а при їх недостатності – позикових коштів, то велике значення має фінансова незалежність від зовнішніх позикових джерел, хоча обійтися без них важко.

Шеремет А.Д. і Негашев Є.В. не дають формулювання визначення, а вважають, що різниця реального власного капіталу та статутного капіталу є основним вихідним показником стійкості фінансового стану підприємства [25, с. 156].

Єрмолевич Л.Л., Сивчик Л.Г., Толкач Г.В., Щітнікова І.В. [26, с. 412] розглядають фінансову стійкість підприємства як ступінь покриття необоротних активів капіталом і резервами, або капіталом, резервами і довгостроковими зобов'язаннями і практично не приділяють фінансової стійкості належного місця в аналізі фінансового стану підприємства.

Найбільш докладно, на наш погляд, розкриває проблему фінансової стійкості підприємства Савицька Г.В.: «Финансовая устойчивость предприятия – это способность субъекта хозяйствования функционировать и развиваться, сохранять равновесие своих активов и пассивов в изменяющейся внутренней и внешней среде, гарантирующее его постоянную платежеспособность и инвестиционную привлекательность в границах допустимого уровня риска» [27, с. 187].

Таким чином, фінансова стійкість, з поглядів російських вчених-економістів – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподілу і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності, кредитоспроможності, фінансової незалежності, інвестиційної привабливості в умовах припустимого рівня ризику. Основними показниками фінансової стійкості підприємства є: забезпеченість джерелами, забезпеченість власними оборотними коштами, забезпеченість запасів та затрат джерелами формування, стабільне перевищення доходів над витратами, вільне маневрування грошовими коштами підприємства та ефективне їх використання, безперебійний процес виробництва і реалізації продукції.

3. Аналіз сутності та змісту фінансової стійкості, з точки зору зарубіжних вчених-економістів:

К. Друрі [28, с. 113], К. Хеддервік [29, с. 132] вважають, що оцінка фінансової стійкості підприємства визначається його фінансовою незалежністю. Вона пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, ступенем його залежності від кредиторів і інвесторів. Фінансова стійкість у довгостроковому плані характеризується співвідношенням власних і позикових коштів.

У світовій обліково-аналітичній практиці для оцінки фінансової стійкості застосовуються різні системи показників. Так, наприклад, Холт Р.Н. пропонує наступну систему показників фінансової стійкості: питома вага позикових засобів в активах; питома вага акціонерного капіталу в активах; фінансова структура капіталу компанії; частка довгострокової заборгованості в капіталі; питома вага позикових засобів в капіталі [30].

Маршалл Дж. Ф. і Бансал Віпул К. розглядають фінансові нововведення, і тенденції, що намічаються при цьому, як зовнішні чинники і умови фінансової стійкості підприємства. На думку даних авторів, прогноз очікуваних значень фінансових показників і допустимих діапазонів їх варіації має, перш за все, орієнтуватися на нові фінансові продукти. При цьому велика увага приділяється технологіям забезпечення фінансової стійкості [31].

Ньюман Дерек Л., Дейвіс Леслі Д. виділяють умови фінансової стійкості «где отдача прибыли от активов компании превышает стоимость заимствований, положительная маржа отражена в увеличении отдачи капитала фирмы» [32].

Багато зарубіжних авторів підкреслюють, що фінансова стійкість організації визначається правилами, спрямованими одночасно на підтримку рівноваги фінансових структур і на уникнення ризиків для інвесторів і кредиторів. На їхню думку, фінансову стійкість доцільно вимірювати показниками, які характеризують різні види співвідношення між власними та позиковими джерелами коштів, що використовуються для формування майна, відображеного в активі балансу.

ВИСНОВКИ

Незважаючи на територіальні відмінності і різницю в економічному розвитку економік України, Росії і деяких зарубіжних країн, теоретичні підходи у визначенні поняття "фінансова стійкість" не мають істотних відмінностей. Так:

- зарубіжні (К. Друрі, К. Хеддервік) і українські (Ізмайлова К.В.) вчені-економісти вважають, що оцінка фінансової стійкості підприємства визначається його фінансовою незалежністю.

- російські (Ковальов В.В. і Волкова), зарубіжні (К. Друрі, К. Хеддервік) і українські (Забродський В.А., Кизим Н.А., Зінченко В.А. і Копчак Ю.С.) вчені-економісти пов'язують фінансову стійкість із загальною фінансовою структурою підприємства, ступенем його залежності від кредиторів і інвесторів.

- українські (Забродський В.А., Кизим Н.А., Зінченко В.А. і Копчак Ю.С., Ізмайлова К.В., Бланк І.О.), російські (Рубін Ю.Б. і Солдаткін В.І., Родіонова В.М., Ковальов В.В. і Волкова О.М.) і зарубіжні (К. Друрі, К. Хеддервік) вчені-економісти характеризують фінансову стійкість як співвідношення між власними та позиковими джерелами коштів.

Дослідивши вищевикладені точки зору різних авторів, можна зробити наступні узагальнюючі висновки:

По-перше, фінансова стійкість є головним компонентом загальної економічної стійкості підприємства, оскільки є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, формується в процесі його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

По-друге, фінансова стійкість підприємства це здатність здійснювати основні та інші види діяльності в умовах підприємницького ризику і мінливого середовища бізнесу з метою максимізації добробуту власників, зміцнення конкурентних переваг організації з урахуванням інтересів суспільства і держави.

По-третє, фінансова стійкість підприємства – здатність фінансової системи зберігати рух по наміченій траєкторії (підтримувати намічений режим функціонування), незважаючи на впливаючі на неї внутрішні і зовнішні чинники.

По-четверте, фінансова стійкість підприємства визначає його фінансову незалежність від зовнішніх джерел фінансування (кредиторів та інвесторів) і фінансову безпеку (оптимальну структуру активів і джерел їх покриття).

По-п'яте, фінансова стійкість підприємства в довгостроковому плані характеризується співвідношенням його власних і позикових коштів. Сутність фінансової стійкості визначається ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів, а платоспроможність виступає її зовнішнім проявом. Забезпеченість запасів і витрат джерелами формування є основою фінансової стійкості. Також слід сказати, що розрахунок показників фінансової стійкості для менеджера є досить важливим, так як дає інформацію, необхідну для прийняття рішення про доцільність залучення додаткових позикових коштів і для контролю діяльності підприємства, щоб не допустити банкрутства. Вищою формою стійкості підприємства є його здатність розвиватися в умовах нестабільного внутрішнього і зовнішнього середовища. Для цього підприємство має володіти

гнучкою структурою фінансових ресурсів і при необхідності мати можливість залучати позикові кошти, тобто бути кредитоспроможним.

Подальші дослідження дозволять вирішити проблему визначення характерних рис фінансової стійкості підприємства на ринку, зокрема, санаторно-курортних і туристичних підприємств. Це поліпшить їх фінансово-економічний стан і розвиток в цілому санаторно-курортного і туристичного комплексу АРК.

Список літератури

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з доп. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : навч. посібник / Ю.С. Цал-Цалко – К. : ЦУЛ, 2002. – 359 с.
3. Філімоненков О.С. Фінанси підприємства : навч. посібник / О.С. Філімоненков. – К. : Кондор, 2005. – 400 с.
4. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств / М.Я. Коробов – К. : Знання, 2000. – 378 с.
5. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку / О.Р. Кривицька. // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 138-143.
6. Измайлова К.В. Фінансовий аналіз : навч. посібник / К.В. Измайлова. – К. : МАУП, 2000. – 152 с.
7. Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджера. – К. : «Ника-Центр», 1998. – 480 с.
8. Кизим М.О., Забродський В.А., Зінченко В.А., Копчак Ю.С. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства : Монографія. – Х. : «ІНЖЕК», 2003. – 144 с.
9. Пантелеев В.П. Фінансова стійкість комерційного банку : деякі проблеми її регулювання / В.П. Пантелеев, С.П. Халява // Вісник НБУ. – 1996. – №2. – С.64–69.
10. Приймак І.І. Стратегія забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в економіці України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.екон.наук : спец. 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством» / І.І. Приймак. – Л., 2007. – 24 с.
11. Іваницька О.В. Управління фінансовою стійкістю як складовою економічної політики санації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.екон.наук : спец. 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами» / О.В. Іваницька. – К., 2008. – 20 с.
12. Макарьева В.И. Анализ хозяйственной деятельности организации / В.И. Макарьева, Л.В. Андреева. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 262 с.
13. Артеменко В.Г. Финансовый анализ : учебник для вузов / под ред. В.Г. Артеменко, М.В. Беллендир. – М. : Дело и сервис, 1999. – 365 с.
14. Гиляровская Л.Т. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности / Л.Т. Гиляровская, Д.В. Лысенко, Д.А. Ендовицкий. – М. : Проспект, 2006. — 360 с.
15. Баканов М.И. Теория экономического анализа / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет. – М. : Финансы и статистика, 1981. – 218 с.
16. Рубин Ю.Б. Инвестиционно-финансовый портфель / Ю.Б. Рубин, В.И. Солдаткин. – М. : «СОМИНТЭК», 1993. – 397 с.
17. Родионова В.М. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции / В.М. Родионова, М.А. Федотова. – М. : Перспектива, 1995. – 98 с.
18. Бочаров В.В. Комплексный финансовый анализ / В.В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2005. – 432 с.
19. Ковалев В.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / В.В. Ковалев, О.Н. Волкова. – М. : ПБОЮЛ, 2001. – 424 с.
20. Мельник М.В. Финансовый анализ : Система показателей и методика проведения : учеб. пособие / М.В. Мельник. – М. : Экономистъ, 2007. – 159 с.
21. Кравченко Л.И. Экономический анализ деятельности предприятий торговли и общественного питания : 3-е изд., перераб. и доп. / Л.И. Кравченко. – Минск : Высшая школа, 2005. – 412 с.
22. Шеремет А.Д. Финансы предприятий / А. Д. Шеремет, Р.С. Сайфулин. – М. : ИНФРА, 1999. – 343 с.
23. Абрютин М.С. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия : 3-е изд., доп. и перераб. / М.С. Абрютин, А.В. Грачев. – М. : Дело и Сервис, 2001. – 172 с.

24. Богдановская Л.А. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности / Под общ. ред. Л.А. Богдановская, Г.Г. Виноградов, В.И. Стражева. – М. : Высшая школа, 2005. - 506 с.
25. Шеремет А.Д. Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаций / А. Д. Шеремет, Е. В. Негашев. — М. : ИНФРА, 2003. – 209 с.
26. Ермолович Л.Л. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Л.Л. Ермолович, Л.Г. Сивчик, Г.В. Толкач, И.В. Щитникова. – Мн. : Интерпрессервис; Экоперспектива, 2005. – 576 с.
27. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Г. В. Савицкая. – Минск : Перспектива, 1997. – 498 с.
28. Друри К. Производственный и управленческий учет / К. Друри. – М. : ЮНИТИ, 2005. – 476 с.
29. Хеддервик К. Финансовый и экономический анализ деятельности предприятий / Пер. с англ. Д.П. Лукичева и А.О. Лукичевой; Под ред. Ю.Н. Воропаева. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 192 с.
30. Холт Роберт Н. Основы финансового менеджмента / Роберт Н. Холт / Пер. с англ. – М. : Дело, 1993. – 321 с.
31. Маршалл Дж. Ф., Бансал Випул К. Финансовая инженерия. Полное руководство по финансовым нововведениям / Пер. с англ. – М. : ИНФРА, 1998. – 784 с.
32. Ньюман Дерек Л., Дейвис Лесли Д. Предпринимательский анализ финансов малого предприятия : Учебник / Наталья Евдокимова (пер.). - М. : Интернет-трейдинг, 2006. – 126 с.

Ермоленко Г.Г. Теоретические аспекты исследования понятия финансовой устойчивости хозяйствующих субъектов / Г.Г. Ермоленко, Е.И. Копачева // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Экономика и управление. – 2010. – Т. 23 (62). № 1. - С. 68-76.

В статье проведен анализ теоретических подходов к трактовке сущности понятия «финансовая устойчивость предприятия». На основе исследований различных подходов в определении понятий по изучаемому вопросу украинских, российских и зарубежных ученых-экономистов, сделаны обобщающие выводы и предложения.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, хозяйствующие субъекты, платежеспособность, кредитоспособность, финансовое состояние.

Ermolenko G.G. The research the concept of financial stability of the managing subjects: theoretical aspects / G.G. Ermolenko, K.I. Kopachova // Scientific Notes of Taurida National V.I. Vernadsky University. – Series: Economy and Management. – 2010. - Vol. 23 (62), № 1. – P. 68-76.

The article analysis the theoretical going the conducted interpretation the essence of the concept "Financial stability of enterprise". On the basis of researches the different approaches in determination of concepts on the studied question of the Ukrainian, Russian and foreign scientists-economists, a summarizing conclusion is done.

Keywords: financial stability, managing subjects, solvency, financial state.

Статья поступила в редакцию 20.01.2010 г.